

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Del 1. Utbildningsvetenskaplig kärna

Lärosäte: Konstfack

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 i undervisningsämnet **bild**.

Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnet **bild**.

Skriv en självvärdering för den utbildning som leder fram till den examen som utvärderas. Lärosätet ombeds att göra en så reflekterande självvärdering som möjligt genom att identifiera styrkor och utvecklingsområden samt beskriva och värdera hur dessa hanteras för att säkra att hög kvalitet nås i utbildningen. Tyngdpunkten på självvärderingen ska ligga mer på värdering än på beskrivning. Lärosätet ombeds belysa med exempel. Observera att självvärderingen ska utgå från utbildningens aktuella förhållanden vid tidpunkten för självvärderingens inlämnande. Utgå från *Vägledning för utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå* och basera självvärderingen på de bedömningsgrunder som ingår inom följande bedömningsområden:

- förutsättningar
- utformning, genomförande och resultat
- studentperspektiv
- arbetsliv och samverkan

Självvärderingen består av en del 1 som är gemensam för lärosätets ämneslärarutbildningar och den delen ska inledas med en beskrivning av hur ämneslärarutbildningarna organiseras på en övergripande nivå, se nedan. Redogör därefter för ämneslärarutbildningens utbildningsvetenskapliga kärna (UVK) utifrån bedömningsområdena.

Självvärderingen har även en eller flera del 2. Redogör i del 2 för utbildningens ämnes- och ämnesdidaktiska studier utifrån bedömningsområdena. Lärosätet ska inkomma med en del 2 för varje undervisningsämne¹ som omfattas av utvärderingen vid det aktuella lärosätet.

Både i självvärderingens del 1 och 2 ska det framgå vad som är gemensamt för inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 och inriktning mot arbete i gymnasieskolan samt vilka skillnader som finns. Observera att det i UKÄ:s beslut om urvalet av examensmål finns rekommendationer avseende i vilken del målen bör beskrivas. Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU) kan beskrivas både i del 1 och del 2. Redogör för VFU där det är relevant för lärosätets ämneslärarutbildning.

¹ Matematik, svenska, samhällskunskap, idrott och hälsa, bild, dans och musik.

Självvärderingens olika delar ska tillsammans ge bedömaregruppen en helhetsbild av ämneslärarutbildningen vid lärosätet, utan länkar till ytterligare information. Som bilaga till självvärderingens delar ifylls även en lärartabell. Om lärosätet anser att kursplaner eller utbildningsplaner krävs för att styrka något kan dessa laddas upp i UKÄ Direkt. UKÄ ber lärosätena att vara uppmärksamma på att:

- Självvärderingen ska indelas i enlighet med angivna rubriker. Rubrikerna inklusive bedömningsgrunderna i mallarna får inte tas bort. Eventuella underrubriker kan lärosätet lägga till. Ändra inte mallarnas utformning såsom marginaler.
- Del 1 ska inte överstiga 20 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter, exklusive lärartabellen. Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som utgör totalt 8 sidor.
- Del 2 ska inte överstiga 15 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter om en inriktning (årskurs 7-9 eller gymnasieskola) omfattas, eller 20 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter om två inriktningar omfattas (årskurs 7-9 och gymnasieskola). Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som utgör totalt 8 sidor.
- Observera att självvärderingen INTE gäller kompletterande pedagogisk utbildning, KPU.

Beskrivning

Redogör för utbildningens organisation och upplägg på en övergripande nivå och motivera i relation till examensordningen. Beskriv relationen mellan den utbildningsvetenskapliga kärnan, den verksamhetsförlagda delen av utbildningen, ämnes- och ämnesdidaktiska studier. Ange när lärosätet erhöll examenstillstånd för respektive undervisningsämne och inriktning.

Konstfacks lärarutbildning ges av Institutionen för bild- och slöjdpedagogik, IBIS. Utbildningen omfattar två inriktningar med totalt tre olika ämneskombinationer. Ämneslärarprogrammet med inriktning mot gymnasiet med ämneskombinationerna bild och media, respektive bild och design samt ämneslärarprogrammet med inriktning mot årskurs 7-9 med ämneskombinationen bild och slöjd. Fortsättningsvis används i enlighet med anvisningarna benämningen inriktningar om programmen.

Konstfacks lärarutbildning karaktäriseras av att den är *en sammanhållen utbildning*. Det betyder att IBIS genomför samtliga kurser inom utbildningen. En sammanhållen utbildning ger lärare och studenter möjligheter att få syn på, delta i och påverka utbildningen som helhet. Lärarna arbetar i ämneslag men möter också varandra i återkommande årskurslagsmöten. Detta ger möjlighet att säkerställa utbildningens progression liksom att arbeta för att kursernas innehåll ska samverka på bästa sätt. Vid arbetslagsmöten och i samarbeten mellan arbetslagen² sker en kontinuerlig översyn och utveckling av undervisningsformer, kurslitteratur och annat lärandematerial. Samtidigt är det en liten utbildning, på en förhållandevis liten högskola, inom ett litet ämnesområde, vilket understryker vikten av att utbildningen ingår i nationella och internationella samarbeten.

Konstfack antar cirka 45 lärarstudenter per år och har enligt särskilt beslut från UHR tillstånd att använda arbetsprover för behörighet och urval. Alla studenter som antas har därmed genomfört godkända eller väl godkända arbetsprover. För lärarnas del innebär utbildningens organisation att det är nära till kollegor och därmed utbyte av erfarenheter och arbetsätt. Båda inriktningarna leder till behörighet att undervisa i ämnet bild i hela grundskolan och gymnasieskolan varför den utbildningsvetenskapliga kärnan och ämnesstudierna i ämnet bild har lagts upp likadant i bägge inriktningarna.

Det första året inom respektive inriktning är upplagt på ett sådant sätt att studenten får en helhetsbild av lärarprofessionen och utbildningen. Kurser i bild varvas med kurser i utbildningsvetenskaplig kärna och verksamhetsförlagd utbildning. Den övergripande idé som har styrt utformningen av linriktningarna är att UVK, ämneskurser, ämnesdidaktik och VFU om möjligt ska stödja varandras innehåll, arbetsätt och arbetsformer. Studenterna ska kunna bearbeta, utforska och nyansera likartade frågeställningar genom flera olika kurser. De sista kurserna i respektive område (ämneskurser, utbildningsvetenskaplig kärna, verksamhetsförlagd utbildning) är på avancerad nivå.

Examenstillstånd

Konstfack erhöll examenstillstånd för ämnet bild för gymnasieskolan och årskurs 7-9 i januari 2011.³ Examenstillståndet för slöjd erhöles i juni samma år.⁴ Hösten 2011 startades Ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i gymnasieskolan. Hösten 2012 startades Ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 med ämneskombinationen bild och slöjd.

² I arbetslagen möts lärare med didaktik-, teori- och gestaltungsansvar i respektive ämne/område.

³ 2011-01-18

⁴ 2011-06-21

Programutvecklingsarbete

2015 genomfördes ett omfattande kvalitetsutvecklande arbete där studenter, programråd⁵ och lärarkollegiet involverades. Arbetet tog avstamp i arbetslagens erfarenheter och studenternas kursutvärderingar och resulterade i förändringar av kursernas innehåll, upplägg och inbördes relationer. Utvecklingen av utbildningsplanerna innebar tydligare koppling till examensmålen där ämneskurser, UVK och VFU kopplades samman på ett mer ändamålsenligt sätt. De reviderade utbildningsplanerna gäller för studenter antagna från och med HT2016 vilket innebär att årskurs 1-3⁶ läser enligt den nya programstrukturen. I denna självvärdering beskrivs i huvudsak de kurser och det kursinnehåll som gäller studenter antagna HT2016 och senare.

	Inriktning mot årskurs 7-9	Inriktning mot gymnasieskolan
Årskurs 1	UVK: Skola och samhälle I 7,5 hp	Bild: Visuell kommunikation 7,5 hp (av 15)
	Bild: Visuell kommunikation 15 hp	UVK: Skola och samhälle I 7,5 hp
	UVK: Skola och samhälle II 7,5 hp	VFU I 7,5 hp
	Bild: Yta och illusion 15 hp	Bild: Visuell kommunikation 7,5 hp (av 15)
	VFU I 7,5 hp	Bild: Yta och illusion 15 hp
	UVK: Delaktighet och inkludering 7,5 hp	UVK: Skola och samhälle II 7,5 hp
		UVK: Delaktighet och inkludering 7,5 hp
Årskurs 2	Slöjd	Bild: Narration 7,5 hp
	UVK: Bedöma och värdera 7,5 hp	Bild: MaterieII kultur 7,5 hp
	VFU II 7,5 hp	Bild: Rumslig gestaltning 15 hp
	Slöjd	Media/Design
Årskurs 3	UVK: Skola och samhälle III 7,5 hp	UVK: Bedöma och värdera 7,5 hp
	Slöjd	VFU II 7,5 hp
	UVK: Didaktik och forskningsmetodik 7,5 hp	Media/Design
	Bild: Rumslig gestaltning 15 hp	
	Bild: MaterieII kultur 7,5 hp	Media/Design
	Bild: Narration 7,5 hp	
Årskurs 4	UVK: Utveckla och leda 7,5 hp (av 15)	UVK: Skola och samhälle III 7,5 hp
	VFU III 15 hp	Media/Design
	UVK: Utveckla och leda 7,5 hp (av 15)	UVK: Didaktik och forskningsmetodik 7,5 hp
	Slöjd (inkl. 15 hp självständigt arbete)	UVK: Utveckla och leda 7,5 hp (av 15)
		VFU III 15 hp
		UVK: Utveckla och leda 7,5 hp (av 15)
Årskurs 5	Bild: Fördjupning 15 hp	Bild: Konst-, kultur- och idéhistoria 7,5 hp
	Bild: Självständigt arbete 15 hp	Bild: Konstnärlig forskn. och utv. arb. 7,5 hp
		Bild: Fördjupning 15 hp
		Bild: Självständigt arbete 30 hp

Figur 1. Utbildningens huvudsakliga struktur för studenter antagna HT16 och senare

⁵ Se avsnittet *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*

⁶ Läsåret HT2018/VT2019

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Relatera till ifylld och bilagd lärartabell.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Kompetensen hos de lärare som huvudsakligen arbetar i utbildningen framgår av bifogad lärartabell. Utöver de lärare som anges i tabellen anlitas gästlärare med specialistkompetenser för att undervisa i begränsad utsträckning. De specialistkompetenser som tillförs på detta sätt kommenteras och exemplifieras nedan. Det som främst gäller bild redovisas i självvärderingens del 2. Kärnan i lärarlaget inom UVK består för närvarande av tre lektorer och två adjunkter. Under hösten 2018 täcker två vikarier upp för föräldraledighet. Utöver att undervisa inom den utbildningsvetenskapliga kärnan handleder de tre UVK-lektorerna studenter i kursen *BILD - Självständigt arbete*. En av lektorerna fungerar som kursledare. En av UVK-adjunkterna har VFU-ansvar, vilket anges i tabellen. Ansvaret innebär arbete med såväl externa samverkansfrågor, kopplade till VFU, som med institutionens interna arbete med att utveckla processer och rutiner för hur den verksamhetsförlagda delen av utbildningen ska genomföras. Flera av lärarna har bredd vad gäller kompetens, utbildningsbakgrund och undervisningserfarenhet vilket främjar den ämnesmässiga bredd som utbildningens tre ämneskombinationer innebär.

Forskning och kompetensutveckling

Läroutbildningen på Konstfack anordnas i nära anslutning till en levande forskningsmiljö. Lektorer och professorer har 20 procent arbetstid avsatt för forskning och kompetensutveckling. Därtill har professorerna ett internt forskningsanslag som finansierar ytterligare 20 procent forskningstid. En av professorerna arbetar därutöver 20 procent med Konstfacks forskningsledning – tillsammans med vicerektor och övriga forskningsledare – för att utveckla Konstfacks forskningsmiljö. Utöver andelen tid för forskning och utvecklingsarbete i tjänsten finns även möjlighet för forskarutbildad personal att söka interna medel för forskning, motsvarande ytterligare 20 procent av heltid under ett år. Adjunkter har 10 procent av arbetstiden avsatt för forskning/kompetensutveckling.

Kompetensutvecklingstiden planeras i samråd med prefekten och kan innebära kompetensutveckling för den enskilde läraren, arbetslaget, hela kollegiet eller hela Konstfack. Kompetensutvecklingen anknyter till identifierade utvecklingsområden, till exempel att stärka lärarnas ämneskompetens. Som ett led i kompetensutvecklingen för all personal inom läroutbildningen och på initiativ av lärarlaget inom UVK, påbörjades HT2018 ett utvecklingsarbete på temat *Bedöma, värdera och betygsätta* som kommer att pågå även under VT2019. Konstfacks utbildnings- och forskningsadministrativa avdelning (UFA) ansvarar för annan typ av kompetensutvecklingstillfällen, i form av introduktionsdagar för nyanställda gällande högskolejuridik, likabehandlingsfrågor, etc.

Antalet disputerade anställda vid institutionen har ökat den senaste femårsperioden. Forskargruppens storlek ses dock fortsatt som ett utvecklingsområde, varför institutionen arbetar målinriktat för att anställa fler disputerade lärare. För att vidareutveckla forskningsmiljön på Konstfack på övergripande nivå, utlystes fyra doktorandtjänster i slutet av VT2018. En av tjänsterna är riktad mot Bild- och

slöjdpedagogik och kommer att vara tillsatt i början av VT2019. Utöver detta har institutionen beviljats medel för att – i samarbete med HDK i Göteborg och institutionerna HSD och DSV vid Stockholms universitet – inrätta en nationell forskarskola i Bild- och slöjdpedagogik. Sammantaget innebär detta att ett ökande antal forskarstuderande kommer knytas till institutionen, samt därigenom berika forskningsmiljön.

Anställningsformer

Konstfack har sedan slutet av 1990-talet tillämpat tidsbegränsade anställningar för lärare; enligt HF, 4 kap, 10 §. Det innebär utmaningar för lärarutbildningen avseende kontinuitet, särskilt med avseende på möjligheten att konkurrera om personal med lärosäten som erbjuder tillsvidareanställning. Problematiken har uppmärksamats och de två senast anställda lektorerna med koppling till UVK har erhållit tillsvidareanställning. En av professorerna är tillsvidareanställd.

Pensionsavgångar och andra förändringar

För en institution av IBIS storlek⁷ innebär plötsliga förändringar i personalstyrkan utmaningar för verksamheten. Som en åtgärd för detta finns rutiner för hur sådana situationer hanteras. Föräldraledigheter och andra kortare tjänstledigheter hanteras genom en kombination av utlysta vikariat och utökning av arbetstid för befintlig personal. Vid pensionsavgångar påbörjas planeringen av nyrekryteringar minst ett år före pensionstiden. Inom en tvåårsperiod kommer två av lektorerna som främst arbetar inom bild att gå i pension. Planeringsarbete för rekryteringar gällande dessa kompetenser kommer att påbörjas i *Programrådet för lärarutbildning*⁸ under VT2019.

Specialist- och yrkeskompetens

Utbildningens ämnesmässiga bredd ställer krav på en repertoar av kompetenser och erfarenheter hos lärarna. Varje kurs planeras och genomförs av ett lärarlag med två till fyra lärare med specialistkompetenser inom sina respektive områden (till exempel teori respektive gestaltning). Tidigare översikter som gjorts inom ramen för internt utvecklingsarbete har visat behov av att utöka befintliga kompetenser med specialkompetenser som hämtas utifrån. Ett exempel är det mångåriga samarbetet med Stockholms Universitet kring specialpedagogik i UVK-kursen *Delaktighet och inkludering*, 7,5 hp.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Inget som specifikt gäller grundskolans årskurs 7-9 exemplifieras här.

Specifikt för gymnasieskolan

Inget som specifikt gäller gymnasieskolan exemplifieras här.

⁷ Se avsnittet *Beskrivning*

⁸ Se avsnittet *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Konstfack som helhet

Konstfack är Sveriges största konst- och designhögskola med utbildningar på kandidat- och masternivå med olika inriktningar inom konst, design- och konsthantverksyrken samt lärarutbildning. Forskarutbildning bedrivs framför allt i samverkan med KTH inom ramen för programmet *Konst, teknik, design* (KTD). Konstfack har välutrustade verkstäder som svarar mot lärosätets olika utbildningar. Arbetet i verkstäderna vägleds av personal med specialistkompetens. Såväl lärare som studenter rekryteras internationellt till flertalet av Konstfacks utbildningar som vilar på konstnärlig grund. Lärosätet har därför en internationell prägel med möjligheter till möten över sociala och kulturella gränser. Här finns etablerade samarbeten med andra utbildningar och forskningsmiljöer såväl nationellt som internationellt. Den omedelbara närheten till utställningar, öppna föreläsningar, verkstäder, samt studenter och lärare från skolans andra utbildningar erbjuder näring, intryck och stimulans till lärarutbildningen.

Konstfacks bibliotek är ett forskningsbibliotek med ett stort utbud av konstnärliga och vetenskapliga databaser, facklitteratur, tidskrifter, arkivmaterial samt ett videotek. Biblioteket erbjuder handledning och skraddarsydda kurser; bland annat databassökning för uppsatsarbete och forskningsprojekt. Samtliga studenter har schemalagd biblioteksundervisning tre gånger under sin utbildning. Vid dessa tillfällen ges introduktioner kring arbete med forskningsdatabaser, sökmetoder och källkritik. Under HT2018 öppnades *Studieverkstaden* i anslutning till biblioteket, med möjligheter till stöd i akademiskt skrivande.

Forskningen på Konstfack är organiserad i för närvarande fyra institutionsöverskridande, tematiska forskningsinriktningar som relaterar till utbildningarnas huvudområden. Alla forskningsinriktningar omfattar projekt på både konstnärlig och vetenskaplig grund. Närheten mellan vetenskapliga och konstnärliga praktiker erbjuder möjligheter att utmana/ompröva traditioner och förhållningssätt.

Lärarutbildningen

På IBIS bedrivs forskning med olika inriktning samlat inom forskningsområdet *Visuella kulturer och lärande*. Institutionens disputerade lärare representerar en bredd av såväl forskningsområden som teoretiska och metodologiska inriktningar och förhållningssätt.⁹ Här möts exempelvis praktikinära och professionsorienterade forskningsansatser¹⁰ med historiskt orienterat perspektiv, genusforskning, posthumanistisk pedagogikforskning och multimodalt orienterad forskning kring didaktisk design. Som

⁹ Se bilagan *Lärartabell*

¹⁰ Flera forskare på IBIS arbetar med sådan forskning som direkt kopplar till läraryrkets praktik, till exempel inom Stockholm Teaching & Learning Studies, (STLS), som är en plattform för undervisningsutvecklande ämnesdidaktisk forskning.

exempel på pågående forskning deltar en av institutionens lektorer i forskningsprojektet *Yrkeskunnande i praktiken*, som leds av Skolverket och institutionen HSD vid Stockholms universitet. Navet i forskningsmiljön på IBIS är ett forskningsseminarium där institutionens forskande lärare löpande presenterar pågående projekt och diskuterar aktuella forskningsrelaterade frågor. Forskningsseminariet kan samtidigt utvecklas för att ännu mer fungera som arena för gemensamma forskningsaktiviteter. För närvarande pågår därför ett arbete med att formulera ett verksamhetsnära forskningsprojekt som syftar till att undersöka relationen mellan teori och praktik i den egna lärarutbildningen, bland annat genom att även engagera studenter och på så sätt samtidigt ytterligare stärka utbildningens vetenskapliga förankring.

Institutionens forskarutbildade medarbetare har anknytning även till andra forskningsmiljöer och nätverk, både nationellt och internationellt. Utöver deltagande i forskningsprojekt, forskningsorienterade nätverk, och seminarier deltar professorerna i handledning av doktorander i dessa forskningsmiljöer. Flera personer är engagerade i redaktionellt arbete med vetenskapliga tidskrifter, studielitteratur, konferenser och liknande. Eftersom institutionens forskare undervisar på utbildningens alla nivåer främjas närhet mellan forskning och utbildning, liksom att undervisningen utgår ifrån aktuell forskning och litteratur. Dessutom bjuds externa forskare in regelbundet, till exempel som gästföreläsare i kurser eller i samband med institutionens årliga FoU-dagar.¹¹

Alla studenter har tillgång till Konstfacks föreläsningsserie *Friday Lectures*,¹² med internationella föreläsare, liksom de *Högre seminarierna* där bland annat Konstfacks doktorander presenterar sin forskning. *Konstfack Research Week* som hålls varje år engagerar flera av institutionens lärare. Masterstudenter, doktorander och lärarutbildningens sistaårsstudenter förväntas delta aktivt vid de workshops och seminarier som anordnas under denna vecka. Olika typer av forskningsorienterade övningar och uppgifter genomförs i samtliga av lärarutbildningens kurser – både i ämnesinriktningarna och i kurserna kring den utbildningsvetenskapliga kärnan. Som exempel återges här några rader ur beskrivningen av en uppgift i kursen *UVK – Leda, lära och utveckla*.¹³ "Syftet med denna del av kursen är att se möjligheter i olika vetenskapliga metoder. [...] Utforma en tänkt undersökningssidé med syfte och preciserade frågeställningar. Diskutera undersökningssidén med utgångspunkt i tre olika metoder för insamling av empiri. Använd tidigare erfarenheter från fältet, VFU-erfarenheter eller annan pedagogisk erfarenhet, tidigare forskning, artiklar, avhandlingar eller resultat från den nationella utvärderingen i Bild (<https://www.skolverket.se/publikationer?id=3496>)." Ytterligare exempel på forskningsorienterade delar i utbildningen ges i samband med beskrivningarna av arbetet kring de olika examensmålen.

De VFU-skolor som tar emot studenter i den verksamhetsförlagda delen av utbildningen utgör en väsentlig del av utbildningsmiljöns infrastruktur. Handledarna vid VFU-skolorna välkomnas att delta i fortbildningskurser, inbjuds till seminarier, öppna föreläsningar, utställningar med mera. Riktade möten hålls mellan lärare på institutionen och lärare från VFU-skolor. Studenterna uppmuntras att återknyta till sina VFU-erfarenheter i det självständiga arbetet.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Utbildningsmiljön är gemensam för 7-9 och gymnasieskolan när det gäller UVK, VFU och ämnet bild.

Specifikt för gymnasieskolan

Utbildningsmiljön är gemensam för 7-9 och gymnasieskolan när det gäller UVK, VFU och ämnet bild.

¹¹ FoU-dagarna har ett uppehåll läsåret HT2018/VT2019 på grund av fokus på intern kompetensutveckling inom bedömning och betygsättning.

¹² *Friday Lectures* är en öppen, tematisk föreläsningsserie. Temat HT2018 är Homo Futurus.

¹³ Läses av studenter antagna HT2015 och tidigare.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

1. Enligt UKÄ:s rekommendationer beskriver lärosätet måluppfyllelsen för det utvalda examensmålet i självvärderingens del 2.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

- 2. Visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Denna självvärderingsdel inleds med en beskrivning av hur grunden för examensmål 2 byggs upp under det första året, samt av de lärandemål i UVK: *Didaktik och forskningsmetodik* som har särskilt fokus på examensmål 2. I självvärderingens del 2 beskrivs de bildkurser som är av betydelse för uppfyllelsen av examensmålet.

Målmatrisen på nästa sida beskriver hur ämnes- och ämnesdidaktiska studier kompletterar UVK-kurserna för att säkerställa måluppfyllelsen av examensmål 2. I samtliga kurser ingår arbetsformer, uppgifter, examinationsformer, innehållsmässiga teman och kurslitteratur som på olika sätt bidrar till studenternas möjligheter att successivt tillägna sig fördjupade kunskaper och förståelse inom det aktuella området.

Litteraturen diskuteras och bearbetas i form av seminarier som tar avstamp i frågor och reflektioner som studenterna förberett under sin läsning. De får därmed möjlighet att ta del av hur andra har läst, förstått och förhållit sig till de texter som står i fokus. Denna seminarieform löper som en röd tråd genom utbildningens olika kurser. Studenterna ska efter utbildningen bland annat ha förmåga att:

- formulera och bearbeta en forskningsfråga med stöd av visuella och materiella undersökningsmetoder (UVK: Didaktik och forskningsmetodik)
- självständigt tillämpa ett fördjupat vetenskapligt förhållningssätt med relevans för pedagogiskt ledarskap (UVK: Utveckla och leda)

	Årskurs 7-9	Mål 1	Mål 2	Mål 3	Mål 4	Mål 5	Mål 6	Gymnasiet	Mål 1	Mål 2	Mål 3	Mål 4	Mål 5	Mål 6	
Årskurs 1	UVK: Skola och samhälle I 7,5 hp		x		x		x	Bild: Visuell kommunikation 7,5 hp (av 15 hp)	x	x	x	x	x	x	
	Bild: Visuell kommunikation 15 hp	x	x	x	x	x	x	UVK: Skola och samhälle I 7,5 hp		x		x		x	
	UVK: Skola och samhälle II 7,5 hp		x				x	VFU I 7,5 hp			x	x	x	x	
	Bild: Yta och illusion 15 hp	x			x	x		Bild: Visuell kommunikation 7,5 hp (av 15 hp)	x	x	x	x	x	x	
	VFU I 7,5 hp			x	x	x	x	UVK: Skola och samhälle II 7,5 hp		x				x	
	UVK: Delaktighet och inkludering 7,5 hp		x			x	x	UVK: Delaktighet och inkludering 7,5 hp		x				x	x
Årskurs 2	Slöjd 30 hp	-	-	-	-	-	-	Bild: Narration 7,5 hp	x			x	x	x	
	UVK: Bedöma och värdera 7,5 hp		x		x	x	x	Bild: Materiell kultur 7,5 hp	x			x	x	x	
	VFU II 7,5 hp			x	x	x	x	Bild: Rumslig gestaltning 15 hp	x			x	x		
	Slöjd 15 hp	-	-	-	-	-	-	Media/Design 30 hp	-	-	-	-	-	-	
Årskurs 3	UVK: Skola och samhälle III 7,5 hp		x	x	x		x	UVK: Bedöma och värdera 7,5 hp		x		x	x	x	
	Slöjd 15 hp	-	-	-	-	-	-	VFU II 7,5 hp		x	x	x	x	x	
	UVK: Didaktik och forskningsmetodik 7,5 hp	x	x	x			x	Media/Design 15 hp	-	-	-	-	-	-	
	Bild: Rumslig gestaltning 15 hp	x			x	x		Media/Design 30 hp	-	-	-	-	-	-	
	Bild: Materiell kultur 7,5 hp	x			x	x	x								
Årskurs 4	Bild: Narration 7,5 hp	x			x	x	x	UVK: Skola och samhälle III 7,5 hp		x	x	x		x	
	UVK: Utveckla och leda 7,5 hp (av 15)	x	x	x	x	x	x	Media/Design 15 hp	-	-	-	-	-	-	
	VFU III 15 hp			x	x	x	x	UVK: Didaktik och forskningsmetodik 7,5 hp	x	x	x			x	
	UVK: Utveckla och leda 7,5 hp (av 15)	x	x	x	x	x	x	UVK: Utveckla och leda 7,5 hp (av 15)	x	x	x	x	x	x	
Årskurs 5	Slöjd 30 hp (inkl. 15 hp självständigt arbete)	-	-	-	-	-	-	VFU III 15 hp			x	x	x	x	
								UVK: Utveckla och leda 7,5 hp (av 15)	x	x	x	x	x	x	
	Bild: Fördjupning 15 hp	x			x	x		Bild: Konst-, kultur- och idéhistoria 7,5 hp	x	x					
	Bild: Självständigt arbete 15 hp	x	x	x	x			Bild: Konstnärlig forskn. och utv. arb. 7,5 hp	x	x	x	x	x		
								Bild: Fördjupning 15 hp	x			x	x		
								Bild: Självständigt arbete 30 hp	x	x	x	x			

Figur 2 Målmatrix för av UKÄ utvalda examensmål. Gäller studenter antagna HT2016 och senare

UVK: Skola och samhälle I, 7,5 hp, läses den första terminen på utbildningen. Här introduceras ett systematiskt användande av vetenskapliga begrepp och studenterna bygger upp en gemensam "begreppsbank". I kursen introduceras *pedagogisk dokumentation* som ett arbetsverktyg för att metodiskt följa upp, utvärdera och utveckla pedagogisk verksamhet. Studenterna får i uppgift att dokumentera egna reflektioner i samband med läsning och läraaktiviteter utifrån denna modell, som grund för att arbeta systematiskt med att koppla vetenskapliga teorier och förhållningssätt till konkreta situationer och frågor i vardagen som blivande lärare. I kursen arbetar studenterna även med intervju som undersökningsmetod; att öva sig att bjuda in till – och utveckla kunnande genom – samtal, och att vid examinationen genomföra en opponering på en studiekamrats arbete.

UVK: Skola och samhälle II, 7,5 hp ges också under inriktningarnas första läsår. Här får studenterna skaffa sig konkreta erfarenheter av att viss kunskap behöver utvecklas i handling; i detta fall genom dramatiseringar av utmanande pedagogiska situationer. Fokus är kommunikation i praktiken bland annat i form av *forumspel* där studenterna iscensätter och tillsammans bearbetar erfarenheter av dilemman och utmaningar kopplade till skolmiljö. Därigenom prövar och erfar studenterna möjliga förhållningssätt och handlingsalternativ direkt på plats i rummet. Detta är exempel på en performativ undervisningsmetod som erbjuder erfarenheter av att utveckla kvaliteter *genom* dramatisering. Studenterna genomför dessutom en mindre etnografisk fältstudie förlagd på en skola. Undersökningen syftar till att arbeta med målen om pedagogikens samhällsvetenskapliga grunder samt att använda några av dess metoder. Tematiken *trygga och otrygga platser* samt läroplanen bildar utgångspunkt i undersökningen som beskrivs vidare under examensmål 6.

UVK: *Didaktik och forskningsmetodik* läses i årskurs tre eller fyra beroende på inriktning och ges för första gången i omarbetad form i slutet av höstterminen 2018. När studenterna är färdiga med kursen ska de ha förmåga att:

- formulera och bearbeta en forskningsfråga med stöd av visuella och materiella undersökningsmetoder
- välja relevant analysmetod och därefter analysera ett material
- identifiera hur utbildningsvetenskaplig forskning kan tillämpas i undervisning
- tillämpa källkritik och källhantering
- analysera etiska dilemman inom konstnärlig och vetenskaplig forskning

Basen av teoretiska begrepp och vetenskapliga metoder som grundas redan under den första årskursen är en starkt bidragande faktor till måluppfyllelsen för examensmål 2. Den mer specificerade kursen *UVK: Didaktik och forskningsmetodik* och de utforskande arbetsätt som används i flertalet kurser stärker kopplingen mellan teori, forskning och läraryrket vilket bidrar till att studenterna kan se forskning av olika slag som en del av sin framtida yrkespraktik.

Institutionen genomför en regelbunden översyn över hur – och i vilka kurser – de vetenskapsteoretiska och forskningsmetodologiska perspektiven tas upp, liksom över behandlingen av relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, och dess betydelse för yrkesutövningen. Den löpande översynen sker i första hand genom respektive ämnesområdes arbetslags systematiska arbete med kursöversyn. I andra hand sker den genom kursplaneberedningen i *Programrådet för lärarutbildning*¹⁴ där programmet som helhet alltid beaktas. En av åtgärderna i det programutvecklingsarbete¹⁵ som genomfördes 2015 var att omarbeta den sista UVK-kursen och låta den omsluta den sista VFU-kursen.¹⁶ Denna sista UVK-kurs, *Utveckla och leda*, omfattar 15 hp, är på avancerad nivå och läses i årskurs 4 för studenter antagna HT2016 och senare. Lärandemålen har omarbetats för att stärka kopplingen till VFU och det framtida yrket vilket framgår i jämförelsen nedan. Detta har varit möjligt eftersom vetenskapliga förhållningssätt numera introduceras tidigare i utbildningen.

Studenterna ska efter genomgången kurs ha förmåga att:

2018 och tidigare	2019 och framåt
- formulera en egen lärarfilosofi och omsätta den i ett planeringsarbete	- självständigt tillämpa undervisningsutvecklande metoder och föreslå strategier för verksamhetsutveckling
- tillämpa ett fördjupat vetenskapligt förhållningssätt med relevans för läraryrket	- självständigt tillämpa ett fördjupat vetenskapligt förhållningssätt med relevans för pedagogiskt ledarskap

En analys av hur arbetssätten och kunskapsresultaten påverkas av förändringen kommer att genomföras under läsåret HT2020/VT2021.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

En av åtgärderna i det programutvecklingsarbete¹⁷ som genomfördes 2015 var att strukturera om bild- och slöjdamneskurserna för att möjliggöra en bildfördjupning. Denna åtgärd beskrivs utförligt i självvärderingens del 2.

¹⁴ Se avsnittet *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*

¹⁵ Se avsnittet *Beskrivning*

¹⁶ Se figur 1 s.4.

¹⁷ Se avsnittet *Beskrivning*

Specifikt för gymnasieskolan

Inget som specifikt gäller gymnasieskolan exemplifieras för detta mål.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

- 3. Visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Måluppfyllelsen för mål 3 bearbetas genom hela utbildningen, från den första bildkursen, genom UVK-kurserna, VFU-kurserna och till det avslutande självständiga arbetet.¹⁸ Forskning kopplas till erfarenheter från VFU för att studenterna ska utveckla förmågor att – som färdiga lärare – kunna driva utvecklingsarbete i klassrum och pedagogisk verksamhet. I flertalet kurser ingår kritiskt granskande moment och/eller integrering med VFU-erfarenheter. Studenterna ska efter utbildningen bland annat ha förmåga att:

- diskutera och ta ställning till egna och andras handlingar och värderingar med utgångspunkt i läroplanens mål, värdegrund och kunskapssyn (UVK: Skola och samhälle II)*
- reflektera över den egna professionsutvecklingen utifrån teoretiska perspektiv och gjorda erfarenheter (VFU II)*
- kritiskt granska metoder för planerings- och utvärderingsarbete (UVK: Utveckla och leda)*

Kursernas upplägg och genomförande bidrar till att studenterna lär sig arbeta systematiskt. Studenterna prövar olika metoder för reflektion liksom att samla in och analysera material på ett metodiskt sätt. Ett exempel är kopplingen till forskningsmetoder som finns redan i de första kurserna i årskurs 1.¹⁹ Ett annat exempel är användandet av pedagogisk dokumentation²⁰, bedömningsmatriser och täta handledarkontakter under VFU. Genom utbildningens tre VFU-kurser tar studenterna ett successivt ökat ansvar för undervisningens planering, genomförande och utvärdering. Progressionen har skrivits fram och konkretiserats i en översikt över lärandemål och examinationsformer i VFU-kurserna. Ett utdrag ur översikten återfinns under *Mål 5*. I denna självvärderingsdel beskrivs måluppfyllelsen främst genom UVK-exempel. I självvärderingens del 2 beskrivs två bildkurser som är av betydelse för uppfyllelsen av examensmålet.

¹⁸ Se målmatrisen under *Mål 2*.

¹⁹ Se *Mål 2*.

²⁰ Se *Mål 2*.

Inom UVK utvecklar studenterna sin lärarpraktik genom att reflektera över och relatera egna och andras erfarenhet till aktuell forskning. I kursen *Skola och samhälle II*, som läses i årskurs 1 ska studenterna *diskutera och ta ställning till egna och andras handlingar och värderingar med utgångspunkt i läroplanens mål, värdegrund och kunskapssyn*. Studenterna utvecklar en medvetenhet om normer och normkritiska metoder och utvecklar därmed en beredskap för att kunna ta ställning och agera i ett demokratiskt samhälle. I kursens första del behandlas förutsättningar och former för kommunikation, och begreppet *intersektionalitet* bearbetas. Studenterna arbetar med konkreta kommunikationsövningar²¹ som ett sätt att kunna förstå och hantera olika skol- och lärsituationer. I kursen prövas olika strategier. Studenterna diskuterar hur normer kan skapa ledarskap, gemenskap och delaktighet, såväl som diskriminering och utsatthet. I kursens andra del ges en orientering i läroplansteori och kunskapsbegreppet. Orienteringen kopplas till en praktisk tillämpning i form av planering och redovisning av ett undervisningsupplägg. Metoden kallas *Student Undervisar Student (SUS)* och används återkommande under hela utbildningen. Den beskrivs under examensmål 5. Avslutningsvis ges en översikt kring samhällsvetenskapens grunder och metoder. En etnografisk fältstudie genomförs på en skola. Fältstudiens genomförande och resultat redovisas och examineras under ett seminarium där återkoppling ges. En individuellt skriven reflekterande text utgör också bedömningsunderlag för examination. I kursens tre olika moment ingår olika återkopplingspraktiker²² som syftar till att på ett systematiskt sätt skapa förutsättningar för – och erfarenheter av – reflektion.

Dessa moment följs upp i kursen *UVK: Skola och samhälle III* senare i utbildningen där studenterna analyserar normkritiska metodmaterial om värderingar och handlingar i klassrummet. Analysen bidrar till kunskapsutveckling såväl inom ämnesdidaktik som inom pedagogik. För studenter antagna HT2016 och senare läses UVK-kursen *Utveckla och leda* i årskurs 4. Denna kurs ges för första gången HT2019 och har utvecklats utifrån de två kurserna *UVK - Leda, lära och utveckla* (gymnasiet) och *UVK - Utveckla och leda* (årskurs 7-9) som beskrivs nedan. Kursutvecklingen beskrivs under examensmål 2.

I de kurser som från och med läsåret HT2019/VT2020 ersätts av *UVK: Utveckla och leda* genomförs ett gestaltande arbete som syftar till att studenterna reflekterar och kritiskt granskar begreppet pedagogiskt ledarskap, samt analyserar olika slags konflikt- och maktförhållanden i skol- och utbildningssammanhang. I samma kurs genomför studenterna ett planeringsarbete för några aktuella gymnasiekurser och kopplar det till en egen lärarfilosofi där aktuell forskning, kurslitteratur och egna erfarenheter synliggörs. Kursen bearbetar även vetenskaplig metod med relevans för läraryrket genom att studenterna skriver en text innehållande en möjlig frågeställning inför det avslutande självständiga arbetet. I kursen används metoden pedagogisk dokumentation genom att studenten kontinuerligt dokumenterar reflektioner från läsning, föreläsningar med mera. Syftet är att berika gemensamma samtal och grupparbeten, samt att komma vidare i det egna skriv-, reflektions- och gestaltningsarbetet.

Det omfattande programutvecklingsarbete som genomfördes under 2015 har bidragit till en stärkt måluppfyllelse av mål 3, vilket illustreras i målmatrisen som redovisas under mål 2.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Inget som specifikt gäller grundskolans årskurs 7-9 exemplifieras för detta mål.

Specifikt för gymnasieskolan

Inget som specifikt gäller gymnasieskolan exemplifieras för detta mål.

²¹ Framförallt med forumspel, se <http://www.kursarkiv.se/genus/pdf/forumspelet.pdf>

²² Exempelvis muntlig återkoppling i grupp, individuell skriftlig återkoppling, grupphandledning och opponering.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

4. *Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Måluppfyllelsen för mål 4 uppnås genom en samverkan mellan kurser i bild, UVK och VFU.²³ I flertalet kurser finns lärandemål som behandlar tillämpningen av didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik. Studenterna ska efter utbildningen bland annat ha förmåga att:

- konkretisera styrdokument som undervisningsinnehåll (UVK: Skola och samhälle II)
- analysera, bearbeta, konkretisera och tillämpa ämnesinnehåll samt kunskapskrav (UVK: Bedöma och värdera)
- självständigt tillämpa undervisningsutvecklande metoder och föreslå strategier för verksamhetsutveckling (UVK: Utveckla och leda)

Uppfyllelsen av mål 4 beskrivs genom exempel från VFU och bild i självvärderingens del 2.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Måluppfyllelsen beskrivs i del 2.

Specifikt för gymnasieskolan

Måluppfyllelsen beskrivs i del 2.

²³ Se målmatriken under *Mål 2*.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

5. *Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 2 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Uppfyllelsen av examensmål 5 säkerställs genom VFU-kurserna i samverkan med ämnesstudier och kurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan. Studenterna ska efter utbildningen bland annat ha förmåga att:

- *didaktiskt utforma undervisningsmetoder anpassade till gruppen och individen i gruppen (UVK: Delaktighet och inkludering)*
- *självständigt tillämpa undervisningsutvecklande metoder och föreslå strategier för verksamhetsutveckling (UVK: Utveckla och leda)*
- *genomföra planerad undervisning med utgångspunkt i gjorda erfarenheter, ämneskunskaper och didaktiska överväganden utifrån elevens olika förutsättningar (VFU III)*
- *värdera och tillämpa olika bedömningsformer samt diskutera rättssäker betygssättning (VFU III)*

För att visa måluppfyllelsen ges bland annat ett exempel på konkretisering av utvalda lärandemål i de tre VFU-kurserna.

Exempel på konkretisering av ett lärandemål i VFU I, II och III (utdrag ur en heltäckande översikt med samtliga mål för dessa kurser):

Lärandemål VFU I	Hur förmågan kommer till uttryck	Examinationsform
- leda arbete i grupp/klass i undervisning	- genomför egen undervisning	- Handledande samtal och utvärdering av genomförda lektioner. - Treparsamtal - Skriftlig och reflekterande självvärdering - Muntlig och visuell redovisning på högskolan
Lärandemålsexempel VFU II	Hur förmågan kommer till uttryck	Examinationsform
- planera och leda undervisning utifrån styrdokument, ämneskunskaper och teoretiska perspektiv	- planerar, organiserar och genomför egen undervisning med utgångspunkt i skolans styrdokument och ämnesutbildningen som kunskapsbas	- Handledande samtal och utvärdering av genomförda lektioner. - Treparsamtal - Muntlig och visuell redovisning av egna lektioner på högskolan
Lärandemålsexempel VFU III	Hur förmågan kommer till uttryck	Examinationsform
- genomföra planerad undervisning med utgångspunkt i gjorda erfarenheter, ämneskunskaper och didaktiska överväganden utifrån elevers olika förutsättningar	- genomför undervisning med regelbundenhet och tillgodoser olika elevers behov i undervisningssituationen och visar god förmåga till individuell kontakt och handledning med elever som har svårigheter eller speciella behov.	- Handledande samtal och utvärdering av genomförda lektioner. - Treparsamtal - Muntlig och visuell redovisning av egna lektioner på högskolan - Skriftlig och reflekterande självvärdering

VFU-kurserna har, som en del i det programutvecklingsarbete²⁴ som genomfördes 2015, omarbetats och getts en ny struktur där ledarskap, didaktisk kompetens, reflektionsförmåga samt progressionen mellan de tre VFU-kurserna skrivits fram. Betygskriterierna och handledarnas bedömningsmatriser har genomgått samma revidering för att kunna vara kompatibla med kursplanerna. Det är av stor vikt att handledarnas stöddokument är tydliga. Handledarna är viktiga samarbetspartners och deras omdömen om studenternas insatser väger tungt vid betygssättningen i VFU-kurserna.

Det problem som studenternas VFU-utvärderingar framförallt ringar in, är för få möjligheter att ha egna lektioner eftersom en del handledare tenderar att behålla kontrollen över sin undervisning. Institutionen har begränsat inflytande över de VFU-platser som tilldelas via den portal som är gemensam för hela Stockholmsregionen. Intentionen är dock att alla handledare ska ha genomgått den handledarutbildning som beskrivs i avsnittet *Arbetsliv och samverkan*. Handledarutbildningen är ett viktigt led i kvalitetssäkringen av studenternas VFU-platser. Institutionen arbetar med att utveckla handlingsplaner för situationer där kvaliteten på VFU-studierna inte motsvarar utbildningens krav och förväntningar. Jämfört med lärarutbildningar som har större studentvolym samverkar IBIS med förhållandevis få VFU-handledare samtidigt som ett begränsat antal studenter har VFU-kurs samtidigt. Det möjliggör mer personlig kontakt och tätare kommunikation mellan kursansvariga och handledare på VFU-skolorna. Om problem uppstår för en student under en VFU-kurs finns alltid möjlighet till samtal, utarbetande av åtgärdsplan eller extra VFU-besök.

Utöver VFU-perioderna används redovisningsformen SUS – *Student Undervisar Student*, som tidigare nämnts under mål 3, vilket innebär att studenter problematiserar, formulerar och presenterar den aktuella kursens kunskaper som ett undervisningsmoment för sina medstudenter. En variant av SUS är att studenterna utformar *flipped classrooms*, digitala presentationer som tydliggör ämnesstoff och tillgängliggörs före lektion. Uppläggets tydlighet, aktualitet och grad av praktisk och intellektuell utmaning granskas och bedöms. SUS har visat sig ha en gynnsam effekt på studenternas beredskap inför läraruppdraget. De uppvisar successivt en större säkerhet i att hålla lektioner inför grupper ju längre in i utbildningen de kommer. En variant av SUS är SUE – *Studenter Undervisar Elever*. En klass med elever

²⁴ Se avsnittet *Beskrivning*.

inbjuds till Konstfack och studenterna genomför undervisning i institutionens lokaler. På så sätt stärks studenterna i sin organisations- och samarbetsförmåga samt didaktiska kompetens.

UVK: Delaktighet och inkludering, 7,5 hp, relaterar i sin helhet till examensmål 5.

Här arbetar studenterna med att belysa hur undervisning kan utformas så att elevers rätt till delaktighet och lärande möjliggörs och hur lärare kan arbeta med stödinsatser i form av extra anpassningar inom ramen för ordinarie undervisning. Studenterna beskriver elevers skolsituation, främst från de undervisningssituationer som studenterna själva varit aktiva i. Det kan handla om en situation där en elev har svårt att uppfatta vad som sägs eller visas, känner sig rastlös, upplever sig utsatt, har hög frånvaro eller har svårt att komma igång med eller avsluta arbetet. Studenterna ska efter att ha formulerat denna fallstudie, analysera situationen, ge förslag på anpassningar och göra en instruktionsfilm som behandlar inkludering. Resonemangen kopplas till styrdokument och byggs upp med stöd av vetenskapligt förankrade begrepp, resonemang och perspektiv.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Inget som specifikt gäller grundskolans årskurs 7-9 exemplifieras för detta mål.

Specifikt för gymnasieskolan

Inget som specifikt gäller gymnasieskolan exemplifieras för detta mål.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

6. *Visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Detta mål är komplext och upptog särskilt fokus under den programutveckling²⁵ som genomfördes 2015. Måluppfyllelsen säkerställs genom en samverkan under hela utbildningen mellan ämnes- och ämnesdidaktiska kurser, UVK-kurser och VFU.²⁶ Studenterna ska efter utbildningen bland annat ha förmåga att:

- *analysera, värdera och kommunicera skolans demokratiska uppdrag avseende människosyn, samhällssyn, kunskapssyn och kommunikativa strategier (UVK: Skola och samhälle III)*
- *analysera etiska dilemman inom konstnärlig och vetenskaplig forskning (UVK: Didaktik och forskningsmetodik)*
- *på ett ansvarsfullt sätt fungera som arbetsledare för och samverkanspartner till såväl elever som vuxna samt konstruktivt reflektera över vad som sker i denna samverkan ur ett yrkesetiskt perspektiv (VFU III)*

VFU-kurserna bidrar till måluppfyllelsen framförallt genom lärandemål under kursplanerubriken *Kommunikativt och demokratiskt ledarskap*. I ämnes- och ämnesdidaktiska studier behandlas hållbarhetsaspekterna medan UVK-kurserna bidrar till den huvudsakliga måluppfyllelsen. Här exemplifieras måluppfyllelsen av UVK-kurser som har genomförts och genomförs för studenter antagna HT2016 och senare.

Den första UVK-kursen studenterna möter, *Skola och samhälle I*, behandlar grunden för allt pedagogiskt arbete; mänskliga rättigheter och den värdegrund varpå skolan vilar samt hur sociala relationer ligger till grund för utveckling och lärande. Kursen innehåller ett utforskande moment där varje student intervjuar en person med skolerfarenheter från nära eller längre tillbaka i tiden. Arbetet dokumenteras och visualiseras utifrån kursens centrala frågor. I den andra UVK-kursen, *Skola och samhälle II*,²⁷ genomför studenterna en etnografisk fältstudie förlagd till en skola. Uppgiften syftar till att arbeta med pedagogikens samhällsvetenskapliga grund. Tematiken *trygga och otrygga platser* samt läroplanen bildar

²⁵ Se avsnittet *Beskrivning*.

²⁶ Se målmatrisen under *Mål 2*.

²⁷ Se vidare beskrivning av kursen under mål 2.

utgångspunkt i undersökningen vilket berörts under examensmål 2. Studenterna utgår från följande frågeställningar;

- *Vad kännetecknar trygga respektive otrygga platser i skolan, och hur kan det tänkas påverka kommunikationen mellan lärare och elever?*

- *Hur kan etnografi som metod användas som arbetsätt tillsammans med elever för att stärka elevinflytande?*

Studenterna utgår från ett empiriskt exempel ur den etnografiska fältstudien och skriver en reflekterande text där frågeställningarna bearbetas genom tillämpning av relevanta begrepp ur kurslitteraturen.

UVK-kursen, *Skola och samhälle III*, inleds med att studenterna inventerar och beskriver olika "utmanande" respektive "oproblematiska" pedagogiska situationer. Syftet är att studenterna med stöd av begrepp och strategier i kursen ska pröva att förstå och hantera olika skolsituationer. I kursen ingår analytiska och kommunikativa strategier, till exempel röst- och kroppsspråk. Undervisning kring sexualitet och relationer är också en del av kursen. Under kursens två sista veckor prövar studenterna kritiskt olika undervisningsmaterial och metoder som kan kopplas till skolans demokratiska uppdrag. Här används bland annat metoden SUS (*Student Undervisar Student*).²⁸ Den avslutande examinationen är ett individuellt skriftligt arbete där studenten underbygger sina reflektioner med konkreta exempel på undervisningsmaterial och metoder som kan möjliggöra mer ändamålsenliga lärmiljöer.

Förutom i ovan beskrivna kurser är återkommande inslag i UVK-kurserna (till exempel *Didaktik och forskningsmetodik*) och bildkurserna (till exempel *Narration*) områden som källkritik, visuell läskunnighet, yttrandefrihet och mänskliga rättigheter, vilket är en förutsättning för att kunna skapa demokratiska och hållbara samhällen. I bildkurserna (till exempel *Materiell kultur*) och UVK-kurserna (till exempel *Skola och samhälle II*) återkommer förhållningssätt kopplade till etik och hållbarhet både lokalt och globalt.

I de kurser som beskrivs ovan är utbildningens avsikt att träna studenterna att, med hjälp av vetenskapliga verktyg på plats i olika lärandemiljöer, undersöka samhällsrelevanta frågor som kan kopplas till examensmål 6. Ett exempel är den etnografiska metoden som IBIS menar är en av de mest ändamålsenliga forskningsmetoderna i lär- och utbildningssammanhang. Den möjliggör för studenterna att undersöka frågor *tillsammans* med elever. Institutionens erfarenhet är att när studenterna får möjlighet att göra undersökningar och gestaltande arbeten tillsammans med elever lyfts frågor som (visuell) yttrandefrihet, etiska förhållningssätt och barns och ungas möjligheter till medbestämmande i skola och samhälle. Arbetsättet möjliggörs när UVK, ämnesdidaktik och VFU varvas i utbildningen: Studenten introduceras i teorier och metoder, vetenskapliga och gestaltande, som kan prövas i undervisningssituationer tillsammans med elever – för att sedan ges möjlighet till kollektiv reflektion i seminarier och examinationer.

En av åtgärderna i det programutvecklingsarbete²⁹ som genomfördes 2015 och som underlättar för ovan nämnda arbetsätt att fungera, var att arbeta om den sista UVK-kursen, *Utveckla och leda*, och låta den omsluta den sista VFU-kursen, *VFU III*. Detta bidrar till måluppfyllelsen av examensmål 6. Lärandemålet "*självständigt tillämpa ett fördjupat vetenskapligt förhållningssätt med relevans för pedagogiskt ledarskap*" i UVK-kursen *Utveckla och leda* stödjer och stöds av följande lärandemål i VFU III:

- *utveckla lärandemiljöer som på ett demokratiskt sätt främjar elevers delaktighet, lärande och utveckling*
- *problematisera grundläggande demokratiska värderingar i sin undervisning*

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Inget som specifikt gäller grundskolans årskurs 7-9 exemplifieras för detta mål.

²⁸ Metoden beskrivs under mål 3 och 5.

²⁹ Se avsnittet *Beskrivning*.

Specifikt för gymnasieskolan

Inget som specifikt gäller gymnasieskolan exemplifieras för detta mål.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Redogör för hur det säkerställs att studenterna uppnår den del av examensordningens mål som gäller jämställdhet, dvs. visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

På Konstfacks lärarutbildning behandlas jämställdhetsperspektivet som en aspekt av inkluderings- och intersektionalitetsfrågor. Perspektivet integreras i hela utbildningen och behandlas kontinuerligt och systematiskt på olika nivåer.

Kurser och undervisning

Jämställdhetsperspektivet, eller det mer omfattande intersektionalitetsperspektivet, beaktas alltid vid utvecklingen av kurser och undervisnings- och examinationsformer. Intersektionalitetsperspektivet möjliggör förståelse för hur komplexa maktstrukturer samverkar. Därför används detta perspektiv genomgående för att synliggöra olika diskrimineringsgrunder.

I kursinnehåll och lärandemål är perspektivet mest framträdande i UVK-kurserna. Lärandemål som pekar mot jämställdhet är framförallt mål som gäller skolans demokratiska uppdrag. Exempelvis ska studenterna ha förmåga att:

- reflektera kring intersektionalitet i pedagogiska situationer (UVK: Skola och samhälle II)
- beskriva och diskutera historiska och samtida förståelser av funktionsnedsättning, normativitet och funktionshinder i skola och undervisning (UVK: Delaktighet och inkludering)
- analysera, värdera och kommunicera skolans demokratiska uppdrag avseende människosyn, samhällssyn, kunskapssyn och kommunikativa strategier (UVK: Skola och samhälle III)
- utveckla lärandemiljöer som på ett demokratiskt sätt främjar elevers delaktighet, lärande och utveckling (VFU III)³⁰

Intersektionalitetsbegreppet introduceras i *UVK: Skola och samhälle II*, även om det grundläggs redan i *UVK: Skola och samhälle I* genom betoning på genus, klass och etnicitet i framförallt kurslitteraturen.

Ur kursbeskrivningen³¹ för *UVK: Skola och samhälle II*:³²

”Vi prövar olika strategier och diskuterar hur normer kan skapa ledning, gemenskap och delaktighet, såväl som diskriminering och utsatthet. [...] Övningarna berör lärandemålen *reflektera kring intersektionalitet i pedagogiska situationer* samt *diskutera och ta ställning till egna och andras handlingar och värderingar med utgångspunkt i läroplanens mål, värdegrund och kunskapssyn.*”

³⁰ För studenter antagna HT2016 och senare. Kursen ges för första gången läsåret HT2019/VT2020.

³¹ En kursbeskrivning innehåller kursens studieanvisningar.

³² VT2018

Progressionen inom jämställdhetsperspektivet säkerställs framförallt genom den successiva fördjupning som sker genom de tre kurserna *Skola och samhälle I, II och III* tillsammans med progressionen inom VFU-kurserna gällande det demokratiska ledarskapet som synliggörs genom tre lärandemålexempel.

Studenterna ska bland annat ha förmåga att:

- reflektera över hur ett demokratiskt och kommunikativt ledarskap kan förverkligas (VFU I)
- kommunicera och förankra skolans värdegrund och de grundläggande demokratiska värderingarna (VFU II)
- utveckla lärandemiljöer som på ett demokratiskt sätt främjar elevers delaktighet, lärande och utveckling (VFU III)

Så som det synliggörs i exemplen är jämställdhet ur perspektivet jämlikhet mellan män och kvinnor integrerat i det intersektionella perspektivet. Därmed lyfts även frågor om jämställdhet och inkludering till exempel avseende sexuell identitet, etnicitet och funktionalitet, vilket efterfrågas av studenterna.

Kurslitteratur

Kurslitteraturen bereds i *Programrådet för lärarutbildning*.³³ En sammanställning och en jämställdhetsanalys av all kurslitteratur i hela utbildningen görs varje termin för att kunna få en helhetsbild och vidta åtgärder terminsvis, med hela utbildningen som grund. Läsåret HT2017/VT2018 var 49 procent av kurslitteraturen skriven av män och 41 procent av kvinnor. Resterande 10 procent består av titlar skrivna av minst en man och en kvinna tillsammans. När det gäller kurslitteraturen vidtas därför inga särskilda åtgärder för tillfället avseende jämställdhetsperspektivet. Utöver denna analys revideras kontinuerligt kurslitteratur och annat lärandematerial utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Utvärderingar

Fram till och med hösten 2016³⁴ ställdes frågan *Har läraren lyckats arbeta könsmedvetet? (litteratur, undervisning, examination)* i samtliga kursutvärderingar. Generellt har lärarutbildningen alltid fått bra resultat inom detta jämställdhetsområde på kursutvärderingarna. Exempel på en studentkommentar: *"Eftersom kursen till stor del handlade om medvetenhet kring normer och strukturer så har det helt klart varit ett lyckat arbete med att arbeta könsmedvetet."*³⁵ Från och med VT2018 behandlas jämställdhetsperspektivet i stället i årligt återkommande programutvärderingar. I programutvärderingen 2018 fick studenterna i årskurs 4 bland annat ta ställning till påståendet *Genom utbildningen har jag förberetts tillräckligt för att kunna undervisa och bemöta elever oavsett kön / könsidentitet / könsuttryck*. Resultatet visar att studenterna anser sig vara väl förberedda inför detta. Däremot efterfrågas mer innehåll i utbildningen avseende inkludering kopplat till etnicitet och kulturell identitet. Arbetslaget inom UVK arbetar därför med att tydliggöra detta inom ramen för befintliga kurser. Den senaste terminen har studenter efterfrågat litteratur och material som tydligare problematiserar en binär könsuppdelning. Frågan tas vidare till programrådet där förslag på uppdaterade kursplaner och litteraturlistor diskuteras och föreslås prefekten för beslut.

Representation

Sammansättningen av ledamöterna i programrådet görs utifrån kompetensområde, men också med beaktande av kön. Båda studentrepresentanterna är för närvarande kvinnor medan en av två yrkeslivsrepresentanter är man. Två av fem lärarrepresentanter är män. En utmaning för lärarutbildningarna på Konstfack är snedfördelningen av män och kvinnor bland studenterna.³⁶ En nybörjarenkät genomfördes HT2018 för att se hur lärarstudenterna fått information om utbildningen.

³³ Se avsnittet *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*

³⁴ Konstfacks kursutvärderingsmallar arbetades om centralt och i samband med detta togs frågan bort. Tanken bakom denna förändring var bland annat att jämställdhetsperspektivet rör hela programmet och därför i stället kontrolleras på programnivå.

³⁵ Kursutvärdering HT2016 Skola och samhälle I

³⁶ 2017 var 92 procent av de registrerade studenterna kvinnor på inriktningen mot grundskolans årskurs 7-9. Motsvarande siffra för inriktningen mot gymnasieskolan var 81 procent.

Enkäten visade att studenter främst kände till utbildningen genom vänner och bekanta som själva gått utbildningen. Ett utvecklingsarbete blir därför att se över hur informationsspridningen genom exempelvis annonser kan utvecklas för att nå bredare grupper. När det gäller lärarsammansättningen har lärarutbildningen arbetat aktivt vid rekryteringar för att få en så jämn könsfördelning som möjligt och arbetet kommer att fortgå genom alla framtida rekryteringar. Fortfarande är det en överrepresentation av kvinnliga lärare totalt sett.³⁷

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Inget specifikt exemplifieras för grundskolans årskurs 7-9.

Specifikt för gymnasieskolan

Inget specifikt exemplifieras för gymnasieskolan.

³⁷ Se bilagan *Lärartabell*.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Systematisk uppföljning, kvalitetsutveckling och återkoppling

Utbildningen följs regelbundet och systematiskt upp. Uppföljningen beskrivs här utifrån kursnivå, programnivå och lärosätetsnivå där varje nivå omfattar hur resultaten omsätts och återkopplas till relevanta intressenter.

Uppföljning på kursnivå sker framförallt genom kursutvärderingar. Varje kurs utvärderas digitalt vid kursslut. Samtliga kursutvärderingar består av samma frågor för att lättare kunna göra jämförelser mellan program, årskurser, kurser och kurstillfällen. För vissa kurser ställs även kompletterande frågor för att fånga upp kursspecifika synpunkter. Detta gäller särskilt VFU-kurserna där utvärderingarna innehåller frågor om handledning och trepartssamtal. Lärarutbildningens arbete kring kursutvärderingar sker i fyra steg efter att en kurs har utvärderats:

- 1) Kursledaren gör en analys av studenternas svar i en lärarutvärdering där eventuella ändringar föreslås. Alla utvärderingsrapporter görs tillgängliga för personalen i en servermapp.
- 2) Kursutvärderingsrapport *utan* fritextsvar publiceras på Konstfacks intranät så att studenterna kan ta del av den.
- 3) Kursutvärderingsrapporter *med* fritextsvar analyseras och sammanfattas fyra gånger per läsår av lärarutbildningens administrativa studierektor. Dessa rapporter tillsammans med analyser och lärarutvärderingar diskuteras sedan i institutionens prefektråd.³⁸ Prefektrådets protokoll publiceras på Konstfacks intranät så att personal och studenter kan ta del av dem. Varje gång ett protokoll publiceras skickas också mail ut till studenter och personal för att säkerställa att informationen når fram.
- 4) Vid kursplanering är det kursledarens ansvar att se till att föregående kursutvärderingsresultat³⁹ beaktas vid arbetslagens planering av kursen och att eventuella förbättringar kommuniceras till den nya kullen studenter.

Trots att utvärderingarna oftast schemaläggs varierar svarsfrekvensen mellan 50 och 70 procent. En ökning av svarsfrekvensen är önskvärd och utgör ett utvecklingsområde under de kommande läsåren.

³⁸ Prefektrådet beskrivs utförligt under avsnittet *Studentperspektiv*.

³⁹ Studentutvärdering, föregående lärarutvärdering och prefektrådets synpunkter.

På programnivå sker systematisk uppföljning på flera olika sätt där *Programrådet för lärarutbildning*⁴⁰ har en central roll. Rådet består, utöver ordföranden, av nio ledamöter; fem lärarrepresentanter som representerar varsitt område inom lärarutbildningen, två studentrepresentanter och två yrkeslivsrepresentanter varav en alumn. Programrådet sammanträder fem gånger per läsår och avhandlar och bereder kontinuerligt samtliga kursplaner och litteraturlistor som används i inriktningarna. En gång per termin sammanställer programrådet all aktuell kurslitteratur och den sammanställning som görs i januari innehåller även hela läsårets samlade kurslitteratur inom respektive inriktning. Sammanställningen kan sorteras på olika sätt och används till exempel för att få syn på återkommande litteratur, utvecklingsområden och för bättre samverkan mellan kurser, ämnen och årskurser när det gäller användning av litteraturen. Sedan VT2018 genomförs en programutvärdering i årskurs 4 för att få en studentåterkoppling på programnivå. Denna utvärdering utgör en grund för programrådets arbete med programutveckling tillsammans med både kursutvärderingar och den alumnenkät som genomförs vartannat år av SCB på uppdrag av Lärarutbildningskonventet. Den systematiska uppföljningen på programnivå är inbyggd i programrådets årsplan.

Exempel ur årsplanen:

- *Analys av föregående läsår med utgångspunkt i kursutvärderingar och programutvärderingar* (septembermötet)
- *Föreslå kvalitetsutvecklande åtgärder baserat på utvärderingsanalyserna* (septembermötet)
- *Beredning av kursplaner (program) för nästkommande läsår* (februarimötet)
- *Fokus: Kvalitetsutveckling och analys av läsåret* (junimötet)

Återkoppling av programrådets arbete till relevanta intressenter sker främst via information från programråd till prefektråd och via mötesprotokoll.

I tillägg till programrådet innehåller Konstfacks kvalitetssystem interna programuppföljningar. En gång vart tredje år⁴¹ följer *Utbildnings- och forskningsnämnden* (UFN) upp varje utbildning, såväl utbildningsprogram som fristående kurser.⁴² Uppföljningen baseras på en förenklad självvärdering som utbildningsprogrammen genomför. I samband med uppföljningen sker en dialog mellan UFN och ansvariga för programmet (programråd och prefekt). I slutet av varje hösttermin anordnas ett seminarium där de utbildningsprogram som följts upp presenterar goda exempel från genomförande av utbildningen. Efter avslutad uppföljning lämnar UFN synpunkter och rekommendationer för fortsatt utvecklingsarbete.

Genomförande av utbildningen inom planerad studietid

Konstfacks lärarutbildning har färre avhopp än genomsnittet enligt den statistik som publicerats i *UKÄ direkt*. En anledning kan vara kravet på godkända arbetsprover för behörighet. Att genomföra arbetsprover kräver tid och arbete av de sökande vilket innebär att de som lämnar in en komplett ansökan och därefter antas är väl motiverade för studierna.

Två gånger per år görs en enklare genomströmningsanalys. Vid stora avvikelser i genomströmningen görs en mer omfattande kontroll av avhopporsaker och andra omständigheter genom kontakter mellan programråd och studievägledare. Studievägledaren har den direkta kontakten med de studenter som avbryter sin utbildning eller gör studieuppehåll och kan därför bidra med information på detaljnivå. Att minska avhoppet och öka genomströmningen är ett prioriterat område och programrådet har uppmärksammat att en mer formaliserad uppföljning av genomströmningen behövs för att kunna

⁴⁰ Programrådet för lärarutbildning är ett rådgivande och beredande organ inför beslut av rektor, prefekt eller utbildnings- och forskningsnämnden i ärenden rörande lärarutbildningens innehåll, ämnesutveckling och forskning samt beslut som påverkar utbildningens och forskningens förutsättningar. Programrådet har också till uppgift att samordna lärarutbildningen. (Ur Konstfacks arbets- och beslutsordning som trädde ikraft 2016-09-01)

⁴¹ Lärarutbildningen följdes senast upp 2017.

⁴² Vart sjätte år följs utbildningen upp av externa granskare.

identifiera relevanta åtgärder. Som ett led i detta arbete genomförs från och med HT2018 en aktiv kartläggning av orsaker till avbrott, studieuppehåll och återkomster.

Flertalet studenter som tar studieuppehåll gör det på grund av föräldraledighet. Dessa återkommer i regel efter ett års uppehåll från utbildningen. De studenter som inte återkommer efter studieuppehåll eller avbryter utbildningen gör det av skäl som sjukdomar, fel utbildningsval och svårigheter att klara av utbildningen. Den sistnämnda anledningen har varit överrepresenterad bland de studenter som hoppar av senare i utbildningen. De underkända kursresultaten har påverkat studenternas möjligheter att klara av senare kurser. Det har också medfört en stress för studenten och svårigheter att prioritera mellan underkända kurser och aktuell kurs. För att stödja denna grupp studenter har vissa åtgärder genomförts. En åtgärd gäller utvecklingen av förkunskapskraven i kurserna som bland annat innebär att det tydligt framgår i kursplanerna att studenten behöver ha klarat av samtliga kurser i årskurs 1 för att kunna tillgodogöra sig kunskaperna i de kurser som inleder studierna i årskurs 2. En annan åtgärd som har genomförts är att de studenter som underkänns på en kurs erbjuds ett samtal med studievägledaren för fortsatt utbildningsplanering. Ytterligare en åtgärd som vidtagits är schemalagda årskurslagsmöten ett par gånger per termin där det förutom planering även görs en enklare studentuppföljning som kommuniceras till studievägledaren. En analys av åtgärdernas effekter kommer att göras under läsåret HT2020/VT2021 i samband med att programrådet tar ställning till den orsakskartläggning som beskrivits ovan.

Studenter med funktionsvariationer har en särskild kontaktperson – en samordnare – som tillhör Konstfacks utbildnings- och forskningsadministrativa avdelning. Samordnaren kan hjälpa till med ansökan och information om extra stöd. Information om detta ges till samtliga studenter genom ett introduktionsprogram för nya studenter samt genom information från studievägledaren. Konstfacks bibliotek fungerar som en viktig stödfunktion för alla studenter. Genom undervisning, handledning och ett pedagogiskt förhållningssätt i det dagliga arbetet stödjer biblioteket studenterna att självständigt söka, samla och kritiskt tolka information. Biblioteket medverkar även till att förmedla information om upphovsrätt och plagiering, samt om hur studenterna ska publicera sina examensarbeten i publikationsdatabasen DiVA. Studenter med läsnedsättning får tillgång till inläst litteratur via biblioteket, samt introduktioner till talböcker och program för talsyntes. Under HT2018 öppnades *Studieverkstaden* i anslutning till biblioteket, med möjligheter till stöd i akademiskt skrivande. En fungerande stödstruktur för akademiskt skrivande är ett fortsatt utvecklingsområde.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Inget specifikt exemplifieras för grundskolans årskurs 7-9.

Specifikt för gymnasieskolan

Inget specifikt exemplifieras för gymnasieskolan.

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Gemensamt för Konstfacks samtliga utbildningar är att studenterna förväntas ta en såväl aktiv som kritisk roll ifråga om den egna utbildningens innehåll och genomförande. Inom Konstfacks lärarutbildning säkras ett kontinuerligt studentinflytande på flera sätt. Två studentrepresentanter utgör, vid sidan av lärar- och yrkeslivsrepresentanter, en central del av totalt nio ledamöter i *Programrådet för lärarutbildning*.⁴³ Utöver att avhandla och bereda samtliga kursplaner och litteraturlistor som används i inriktningarna, arbetar programrådet med kvalitetsutveckling ur ett helhetsperspektiv. Programrådet är förslagsställare till Konstfacks *Utbildnings- och forskningsnämnd*, UFN, för ändringar i utbildningen. I UFN ingår student- och doktorandrepresentanter.

Utöver programrådet finns ett prefektråd. Prefektrådet består av tio studenter (en student från varje inriktning och årskurs), prefekt, två lärare och en studievägledare. Arbetet i prefektrådet är en viktig byggsten i det fortgående arbetet för att utveckla utbildningarnas innehåll såväl som genomförande. Studenternas andel av det totala antalet ledamöter har avgörande betydelse för vilka frågor som lyfts upp och får genomslag vid rådets sammanträden fyra gånger per läsår. Prefektrådet bidrar till att lärarstudenterna i hög grad har möjligheter att framföra sina synpunkter och delta i utvecklingen av ämneslärarutbildningarna. Sammansättningen möjliggör fördjupande diskussioner kring kursutveckling utifrån resultaten från kursutvärderingarna som är en stående punkt på dagordningen. Prefektrådet diskuterar utvärderingsresultaten och kommenterar dessa framåtsyftande. Diskussionerna bidrar till kontakter och erfarenhetsutbyte över årskursgränserna och i längden till kursutveckling eftersom kursutvärderingarna kompletteras med information från respektive inriktning och årskurs.

Alla studenter har möjlighet att lämna individuella synpunkter anonymt genom deltagande i digitala kursutvärderingar efter varje kurs. Dessutom avslutas varje kurs med ett samtal i grupp mellan kursdeltagare och lärare kring kvaliteter och utvecklingsområden i kursen. En annan modell som tillämpas är gruppvisa diskussioner studenterna emellan som sammanfattas och överlämnas till läraren i en s.k. exit-ticket. Dessa diskussioner betonar mer studenternas egen kunskapsutveckling. Kursutvärderingarna kompletteras med en programutvärdering som genomförs i årskurs 4 varje år, som ett sätt att möjliggöra för studenterna att lämna synpunkter på utbildningen som helhet. Programutvärderingen infördes VT2018 och där behandlas studenternas funderingar kring det avslutande självständiga arbetet som genomförs i årskurs fem. Frågan kommer att vara återkommande även i fortsatta programutvärderingar och gör att studenterna kan lämna framåtsyftande kommentarer där förbättringarna som genomförs kommer samma studenter till del. Ett exempel på önskemål är tidig information om det självständiga arbetet redan i början av höstterminen för de studenter som skriver sitt arbete under våren i årskurs

⁴³ Se avsnittet *Beskrivning*.

fem. HT2018 innehöll därför redan terminens första UVK-kurs uppstartsinformation om det självständiga arbetet.

I alla kursutvärderingar ställs frågan *Anser du att du haft möjligheter att framföra dina synpunkter på kursens upplägg under kursens gång?* som ett sätt att samla in information om hur det enskilda inflytandet upplevs i relation till varje kurs. Resultaten på denna fråga är generellt goda. Det kommer ofta kommentarer såsom *"Ja absolut. Kursansvariga hade fortlöpande diskussioner med oss och vi kunde ge direkt feedback."*⁴⁴ och *"Mycket plats för studenter att lämna synpunkter vid nästan varje tillfälle om hur kursen skulle hållas, så även examinationer osv."*⁴⁵ En ny form för lärarutvärderingar infördes under 2018 för att komplettera studenternas kursutvärderingar, med intentionen att på ännu bättre sätt ta tillvara studenternas synpunkter på kurserna. Från och med HT2018 gör kursledaren en egen utvärdering av kursen, analyserar studenternas svar och föreslår förbättringar inför nästa gång kursen ges. Detta tydliggör och formaliserar tidigare former av lärarutvärderingar där dokumentation och genomförande till viss del har saknat enhetlighet. Genom formaliseringen ges studenterna ökade möjligheter att ta del av lärarnas reflektioner efter kurserna, bland annat eftersom dessa utvärderingar kommer att publiceras på intranätet tillsammans med studentutvärderingsresultaten. Effekterna av detta arbete kommer att analyseras i programrådet under HT2019.

Bärande delar för både det formella och informella studentinflytandet är den omfattande studentrepresentationen – i de råd som gäller lärarutbildningen – tillsammans med välutvecklade strukturer för vidareutveckling utifrån fortlöpande kursutvärderingsresultat.⁴⁶

Alla utbildningar, såväl program som fristående kurser, följs upp regelbundet i enlighet med Konstfacks kvalitetssystem. Studenterna har en betydande del i utbildningsuppföljningarna som genomförs vart tredje år. Detta framgår tydligt i beskrivningen av hur utbildningsuppföljningarna ska genomföras; bland annat ska uppföljningen beredas i *Programrådet för lärarutbildning*⁴⁷ där två studentrepresentanter sitter med. För lärarutbildningsuppföljningen som genomfördes 2017 användes även prefektrådets studentrepresentanter för att inhämta studenternas synpunkter och förbättringsförslag. Studenternas vidgade deltagande i dessa utbildningsuppföljningar är därmed ett exempel på hur studentinflytandet har stärkts.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Inget specifikt exemplifieras för grundskolans årskurs 7-9.

Specifikt för gymnasieskolan

Inget specifikt exemplifieras för gymnasieskolan.

⁴⁴ Ur kursutvärderingen för Skola och samhälle I, årskurs 1 7-9, HT2017

⁴⁵ Ur kursutvärderingen för Leda, lära och utveckla, årskurs 5 GY, HT2017

⁴⁶ Se avsnittet *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*

⁴⁷ Se avsnittet *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Studenterna på båda inriktningarna får behörighet i bild för hela grundskolan och gymnasieskolan. VFU-placeringarna anpassas för att svara mot den faktiska arbetsmarknad som studenterna har att förhålla sig till, vilket beskrivs vidare under det som är specifikt för gymnasieskolan. I den tredje och sista VFU-perioden tillåts och uppmuntras studenterna att göra tre till fem veckor inom annan bildpedagogisk verksamhet än skolans. Exempelvis har studenter genomfört delar av sin VFU på museum och folkhögskola. Inom VFU III erbjuds också möjlighet att genomföra tre veckor på en skola utomlands. VFU-besök med trepartssamtal sker i samtliga VFU-kurser.

Konstfack ingår i det regionala samverkansavtal som omfattar riktlinjer och administrativa system kring fördelning av VFU-platser. I samverkansavtalet framgår att lärarstudenterna ska handledas av behöriga lärare med rätt inriktning och ämne. Ambitionen är också att alla handledare ska ha genomgått handledarutbildning. För att svara mot avtalet erbjuder Konstfack i samarbete med Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH), Kungliga musikhögskolan (KMH) och Dans- och Cirkushögskolan (DOCH) en handledarutbildning om 7,5 högskolepoäng. Utbildningen ges som fristående kurs och vänder sig till verksamma, legitimerade lärare i bild, slöjd, media och design som är eller vill bli handledare. En arbetsgrupp med utbildningsansvariga från varje lärosäte arbetar kontinuerligt med utveckling och samordning av kursen. Ytterligare kompetens tas in i kursen genom interna och externa föreläsare. Konstfacks lärarutbildning samverkar på olika sätt med andra lärosäten och aktörer, både inom Sverige och utomlands. Ett exempel på detta är det utökade samarbetet med HDK i Göteborg kring ämnesutveckling inom slöjd och bild, liksom med Aalto universitet och Aalborg universitet för masterprograminriktningen NoVA.⁴⁸

För att säkerställa att alumnernas erfarenheter tas tillvara är minst en av två yrkeslivsrepresentanter i *Programrådet för lärarutbildning*⁴⁹ en alumn. Vidare har institutionen återkommande kontakt med en lång rad alumner som fungerar som VFU-handledare. En alumnenkät där Konstfack deltar genomförs vartannat år av SCB på uppdrag av Lärarutbildningskonventet. 2019 kommer enkäten för första⁵⁰ gången skickas till ämneslärarstudenterna som har tagit examen från Konstfack. Enkäten följs upp av programrådet.

Information om utbildningens användbarhet på arbetsmarknaden inhämtas, utöver det som beskrivits ovan, också genom den programutvärdering som genomförs i årskurs 4. Här ställs frågor om hur studenterna upplever utbildningens användbarhet. En stor fördel med att vara ett litet lärosäte är att

⁴⁸ Masterprogrammet i Visuell kultur och lärande ges med två inriktningar varav en omfattar den internationella inriktningen NoVA.

⁴⁹ Se avsnittet *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*.

⁵⁰ Den har tidigare skickats ut till lärarstudenter antagna före HT2011.

korta beslutsvägar och goda anpassningsmöjligheter till en föränderlig omvärld och arbetsmarknad möjliggörs.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Sedan tre läsår tillbaka anordnar institutionen ett så kallat *skolövertagande*, vilket innebär att studenter med inriktning mot grundskolan som genomför VFU III övertar undervisningen på egen hand under en dag medan handledarna kommer till Konstfack för information och diskussion om VFU-, utbildnings- och bedömningsfrågor. Konstfack informerar om de kurser som studenterna haft samt ger grundläggande råd om handledaruppdraget. Utvärdering av skolövertagandet har visat att det gynnar både handledarna och studenterna som då får, på egen hand, ansvara för dagens lektioner. De goda erfarenheterna av skolövertagandet har fått till följd att det kommer att prövas i inriktningen mot gymnasieskolan under vårterminen 2019.

Specifikt för gymnasieskolan

För närvarande är arbetsmarknaden för bildlärare i grundskolan mycket god, medan det finns färre arbetstillfällen på gymnasieskolan. Alumnenkäter och andra kontakter Konstfack har med sina alumner visar att många av dessa får sitt första jobb i en grundskola och att flera också jobbar som museipedagoger, på folkhögskolor och i andra pedagogiska verksamheter. VFU-placeringsmöjligheterna är anpassade för att svara mot den faktiska arbetsmarknad som studenterna har att förhålla sig till. Inom inriktningen mot gymnasieskolan görs därför HT2018 ett försök där studenterna genomför sin första VFU-period på en grundskola.